

סגור חלון

חברות הקוסמטיקה מבריחות רכיבים טבעיים. האמנם?

3 צרכנים שנפגעו ממוצריהן של יצרניות קרמים מובילות כבר הגישו בקשות לתביעות ייצוגיות בסכומים של מיליוני שקלים ■ ואיפה משרד הבריאות? שם נוהגים לסמוך על הצהרות היצרן

אפרת אהוני 9/8/11

עד כמה אנחנו סומכים על הכיתוב באריזת מוצרי הקוסמטיקה, האם אנחנו בודקים מה הם מכילים, והאם אפשר לסמוך על כך שרשויות הבריאות מבקרות את המוצרים? דווקא בשוק מוצרים רגיש כל-כך, שהשימוש בו משפיע ישירות על בריאותנו, המצב בעייתי: הפיקוח כללי, הכללים לא ברורים, הגדרות לא תמיד קיימות - וכן, יש נפגעים.

על מידת הבעייתיות מעידות 3 תובענות ייצוגיות שהוגשו נגד יצרניות קוסמטיקה בעקבות נזק הנגרם או העשוי להיגרם, על-פי הטענות, מהפערים בין הצהרות על גבי המוצרים לבין הרכבם בפועל.

עשרות אלפי תמרוקים רשומים היום במדינת ישראל, ואלפים נוספים מדי שנה. מהיבט הבטיחות לצרכן, כל תמרוק המשווק בישראל נדרש לרישיון של משרד הבריאות. הרישיון ניתן לאחר שמחלקת התמרוקים במשרד הבריאות בדקה כי ההצעה לתווית תואמת באופן מלא את הרכב המוצר כפי שהוצהר על-ידי היצרן.

התיאור היבש נשמע מרגיע, משום שממנו משתמע שאנשי משרד הבריאות אכן בודקים אם הרכיבים המובטחים קיימים במוצר, ולא פחות, בודקים אם רכיבים מסוכנים לא נמצאים במוצר.

בפועל, כאשר נשאל משרד הבריאות כיצד נבדקת ההתאמה בין ההצהרות לתכולה בפועל, נמסרה תשובה כללית ולא מתחייבת: "המשרד מסתמך על הפורמולה שנמסרה על-ידי בעל הרישום. עם זאת, בהתאם לשיקול-דעתו של המדור לרישום תמרוקים, ובמקרים שמתעורר חשש לגבי אמינות המסמכים או חששות אחרים, נוקט המדור צעדים כגון פנייה ליצרן המוצר, פנייה לרשויות בריאות זרות והעברת התמרוק לבדיקות מעבדה".

כלומר, גם בשלב הרישום לא נעשית תמיד בדיקה בפועל - והמשרד מסתמך על הצהרות היצרנים; במקרה של חומרים מוגבלי כמות - מתבקש היצרן להציג בדיקות מעבדה שיעידו על המינון הקיים.

מתי בכל זאת ייבדקו הדברים לעומק? רק אם מתעורר חשד, התקבלה תלונה וכדומה. גם אז, אגב, מוגבל כוחו של המשרד - והוא מסתכם בסוף בשלילת רישיון, במקרים קיצוניים, ולא בעונשים כבדי-משקל.

תובענה ייצוגית נגד ארומה לייף, הרבל קוסמטיקס ואטופיקל: "סטרואידיים במוצר טבעי"

הטרייה שבתובענות הייצוגיות הוגשה בשבוע האחרון, בסך 14.8 מיליון שקל, נגד החברות הרבל קוסמטיקס, אטופיקל וארומה לייף - בטענה כי מכרו קרם אותו הציגו כמוצר "טבעי", למרות שהכיל סטרואידיים אסורים בשימוש.

הבקשה הוגשה לבית משפט המחוזי מרכזי, ובמרכזה קרם בשם A1-COOL. לטענת התובע, החברות מציגות ומוכרות את הקרם כ"טבעי", המבוסס על צמחים, בשעה שהתברר לו יותר כי הוא מכיל חומרים סטרואידיים האסורים לשימוש.

באמצעות עורכי הדין טל מור ואורן גבריאלי טוען המבקש כי רכש את הקרם בסופר-פארם בירושלים ושילם תמורתו 120 שקל, לאחר שחיפש באתרי האינטרנט השונים ובפורומים משחה שאינה מכילה סטרואידים. נוכח הפרסומים הרבים על הקרם כמוצר טבעי, רכש את המוצר והחל להשתמש בו.

אלא שלתדהמתו פרסם משרד הבריאות ביולי האחרון את ההודעה הבאה: "בבדיקה שביצע משרד הבריאות בקרם נמצא החומר Betamethasone Valerate, סטרואיד האסור לשימוש בתמרוקים. מבדיקה שביצע המשרד עולה כי משחה זו משמשת לטיפול במחלות עור בילדים (לעתים אף בהמלצת רופא). השימוש במשחה נובע מידיעה כי היא 'מכילה חומרים טבעיים בלבד', בעוד שבדיקת משרד הבריאות העלתה כי המשחה מכילה סטרואידים. נוכחות הסטרואידים עלולה להזיק לבריאות. הציבור מתבקש שלא להשתמש במוצר זה ולהחזירו לנקודת הרכישה".

התובע טוען כי החברות האחראיות למכירת הקרם הטעו אותו וגזלו ממנו את כספו על סמך מצגי-שווא. לדבריו, אין מדובר בקרם טבעי כפי שפורסם, אלא בקרם המכיל סטרואידים ואסור לשימוש כתמרוק אלא בתרופה בלבד, ורק במרשם רופא.

להערכתו, כ-10,000 צרכנים רוכשים את הקרם מדי שנה, ועוד רבים סובלים מבעיית עור רגיש. הנזק לקבוצה בגין השנתיים האחרונות - בהנחה שכל לקוח רכש שתי קופסאות בשנה ובגין הפגיעה בכלל חברי הקבוצה - מסתכם על-פי החישוב ב-14.8 מיליון שקל.

לשאלתנו אילו סנקציות הוטלו על היצרן במקרה הזה, שבו גילה משרד הבריאות את ההטעיה, משיבים במשרד כי "הנושא של התמרוק A1-COOL נמצא בחקירה ובבדיקה. יש לזכור כי היצרן הרבל קוסמטיק הפסיק לייצר תמרוק זה בספטמבר 2009".

את תגובות הנתבעות לא ניתן היה להשיג עד מועד הפרסום.

כמה תובעים ולמה?

* גובה התביעה: 14.8 מיליון שקל.

* הבעיה: המוצר מכיל סטרואידים - מרכיבים רפואיים המשמשים לטיפול במחלות עור מובהקות, בטיפול רפואי בהתוויה. השימוש בהם במוצרי קוסמטיקה אסור בתכלית האיסור.

תובענה ייצוגית נגד ללין: "אלכוהול במוצר ללא אלכוהול"

תובענה ייצוגית נוספת הוגשה בשנה שעברה נגד חברת ללין, בטענה כי שיווקה מוצר המכיל אלכוהול בכמות גבוהה - על אף התווית הקובעת כי הוא אינו מכיל אלכוהול.

התביעה דרשה להוריד את המוצר מהמדפים, לשנות את התווית המודבקת עליו, לחייב את החברה לפרסם באופן בולט את העובדה שהוא מכיל אלכוהול - ולפצות את הצרכנים בקרוב ל-109 מיליון שקל.

במקרה המדובר התייחסה התובענה, שהוגשה באמצעות עורכי הדין אהוד גוט והילה צור, למוצר בשם "באדי מיסט": על אף הכיתוב "ללא אלכוהול" - ועל חלק מהאריזות אף הודגש "ללא אלכוהול" - מתאים גם לעור הרגיש ביותר" - התברר על-פי הטענה כי הוא מכיל 60% אלכוהול, שיעור גבוה לכל הדעות.

הלקוחה העבירה את המוצר לבדיקה לאחר שעל גופה התגלו סימני רגישות מדאיגים בעקבות השימוש. בללין טענו כי העובדה שהמוצר מכיל אלכוהול צוינה על התווית, ואילו התביעה מנגד הצידה תמונות.

תגובת ללין: הנושא בבית המשפט

"הנושא בערכאות משפטיות, שלב ההוכחות בספטמבר הקרוב, אז תידון השאלה האם יש

להכיר בתביעה כתביעה ייצוגית".

כמה תובעים ולמה?

* גובה התביעה: 109 מיליון שקל.

* הבעיה: נכתב "ללא אלכוהול", בפועל הכיל מינון גבוה.

תובענה ייצוגית נגד סבון של פעם: "המוצר הטבעי הכיל גם רכיבים לא טבעיים"

לא פחות מקוממת היא **התובענה ייצוגית** מול חברת "**סבון של פעם**", המתנהלת בימים אלה בבית המשפט סביב סוגיית הכיתוב "מכיל רכיבים טבעיים".

את התובענה הגישה בפברואר האחרון לקוחה, המיוצגת בידי עו"ד ירון אלון ממשרד הורוביץ, אבן, אוזן ושות', שרכשה בלב שקט מחברת "סבון של פעם" מוצרים המיועדים "לאם ולתינוק", כשהיא נותנת מבטחה בכיתוב המרגיע: "מכיל רכיבים טבעיים". אלא שהתגובות לשימוש במוצר העלה את חשדה - וכך גילתה, באמצעות מומחה לביוכימיה, כי רוב הרכיבים מהם עשויים המוצרים הנזכרים אינם טבעיים כלל.

"סבון של פעם" מטעה לחשוב שמדובר ברכיבים טבעיים, נטען בכתב התביעה, "היא אף מפרה הוראות וצווים ספציפיים, המחייבים שלא למכור תמרוקים אשר איכותם, סוגם, מינם או תוארם שונים מזה שמתירים למכור".

אלא שהתשובה שהגישה החברה השבוע צריכה להדליק נורה אדומה: החברה טוענת כי הכיתוב "עשוי מחומרים טבעיים" אין בו כדי להעיד על שימוש של 100% בחומרים כאלה - כשהצרכן הוא זה שצריך להיזהר ולהבחין שהושמטה המילה "רק". "בישראל אין כל הגדרה סטטוטורית למונח 'חומר טבעי', החברה מקפידה על חומרי גלם איכותיים".

למעשה, טוענת "סבון של פעם", על הצרכנים לבדוק את הרכיבים שכתובים על המוצר לפני שהם קונים אותו - ולהבחין היטב לשינויי הניסוח ולפרצות שהם מותירים.

עוד לשיטת החברה, חומר נחשב טבעי גם אם עבר תהליכים פיזיקליים או כימיים - סוגייה שבלא הסדרה רשמית קשה להתייחס למידת האמת שבה.

הבעיה אכן קיימת: "חומרים טבעיים" הוא מונח רחב ללא הגדרה מספקת. הבעיה מתחילה כשחומרים טבעיים עוברים תהליכים כימיים ואחרים, וכן בהגדרה הערטילאית "מכיל רכיבים טבעיים" - שיכולה להתייחס "גם לאחוז אחד של פטרוזיליה כתושה במוצר", כפי שאומר בציניות גורם המעורה בתעשייה.

סבון: לא כתוב "רק חומרים טבעיים"

מהחברה נמסר באמצעות עו"ד קרן תגר ומשרד מ. תגר: "כל מוצרי 'סבון' הם ברישיון משרד הבריאות. הכיתוב כי המוצרים 'עשויים מרכיבים טבעיים' הוא כיתוב חוקי לחלוטין, אשר בינו ובין הטעיית הלקוח אין דבר.

"המרכיבים של המוצרים העומדים בליבה של התובענה נבדקו על-ידי פרופסור לכימיה ומומחה בעל שם בתעשיית הקוסמטיקה, שקבע כי הרכיבים הם 'טבעיים' בהתבסס בין היתר על ספרות מקצועית וסטנדרטים עולמיים העוסקים בנושא, וזאת גם אם חלקם עברו תהליכים מסוימים, המותרים בשימוש על-ידי אותם סטנדרטים ואינם פוגעים ב'טבעיותם'".

משרד הבריאות: נשקול שינוי ההגדרה

הבעיה, מודים במשרד הבריאות, נובעת מן השורש: "אין הגדרה למונח 'חומר טבעי'. המשרד מאפשר לכתוב שהמוצר מכיל 'חומרים טבעיים', אך לא 'חומרים טבעיים בלבד' כשהמוצר מכיל גם חומרים סינטטיים. נשקול שינוי הכיתוב ל'מכיל חומרים טבעיים וחומרים נוספים' למען הסר ספק".

כמה טובעים ולמה?

* גובה התביעה: 85.5 מיליון שקל.

* הבעיה: הערטילאיות שמאחורי ההגדרה "מכיל רכיבים טבעיים": מה הם רכיבים טבעיים, והאם רק הם קיימים במוצר.